

Endevina

Ei, no .... tranquils !!! Això no és el Recicla, tot i que ho podria semblar. No hem canviat de secció, a la contraportada de l'Aixada seguim amb l'Endevina. Quan camines pel carrer, has d'estar atent a tot el teu voltant, i entre cagarada i cagarada aixecar els ulls.

La solució la podeu buscar al proper butlletí.

			5	3		
		3	8	2	4	
	4					9
5	7					2 8
4	6					7 1
	5					1
		9	1	4	8	
		6	5			

Les solucions a l'Aixada 10

Les dites

Dites utilitzades a Pradell

En un tres i no res
 Atipar-se com un lladre
 Estar carregat de punyetes
 Fer un cop de cap
 Ficar el nas per tot arreu
 Anar amb peus de plom
 Anar com oli en un llum
 Treure de polleguera
 Tenir el cap com un timba
 Treure el fetge per la boca
 Fer-ne de l'alçada d'un campanar
 Gos que lladra no mossega
 Ovel·la que bela, perd un mos
 Abans de dir que sí, pregunta-ho al coixí
 Tenir una bena als ulls
 Viu més el piula que el que xiula

Molt de pressa
Menjar molt
Tenir moltes manies
Decidir-se
Fer el tafaner
Anar amb compte
Anar bé
Exasperar
Estar atabalat
Cansar-se molt
Fer malifetes o extravagàncies
Les persones que més criden no són perilloses
No val a badar
Pensar-hi molt
No saber veure el que és evident
Viuen més els malaltissos que els sans, perquè es cuiden més

7	4	8	5	2	1	9	6	3
6	9	3	8	4	7	2	5	1
2	5	1	9	3	6	8	7	4
1	3	5	4	6	8	7	9	2
9	6	2	1	7	3	4	8	5
8	7	4	2	5	9	1	3	6
4	2	7	3	9	5	6	1	8
5	1	6	7	8	2	3	4	9
3	8	9	6	1	4	5	2	7

3x3

Link d'accés a la Biblioteca Nacional de Catalunya: <http://www.bnc.cat/>

Editorial Cèlia Amorós Mas . Mar Amorós Mas . Berta Asens Moragas . Joan Banús Masdeu
 Rosa Gairal Llaveria. Cristina Sanvisens Cabré. Xavier Vaqué Piñol .
 Gemma Pizarroso Cabré. Gisela Badia Prous. Raquel Just Nat.
 Coordina l'Associació d'Excursionisme i Coneixença de l'Entorn de Pradell

NOTA : Si voleu rebre l'Aixada al vostre correu electrònic o patrocinar-la, envieu-nos la petició a laixada@yahoo.es

Cost 1€

L'AIXADA

Edició trimestral

PRADELL, ABRIL 2011

Les fresques d'aquest estiu van estar amenitzades per les pipes, en qualsevol dels formats comercialitzables, i més enllà que alguna que altra pel·lofa s'hagués escapat del control humà i circulés lliurement pels nostres carrers, el seu consum es va convertir en un acte social, de compartir, d'encetar conversa, de complicitat, de reunió i de festa. Amb aquest mateix esperit desitgem que gaudiu d'aquesta nova edició i us ho passeu "PIPA".

La Societat obra les portes

Històricament, a Pradell, totes les activitats socials i cíviques realitzades a sopluig, s'han dut a terme als locals de la Cooperativa "La Pradellenca", combinades amb les activitats agrícoles pròpies d'una cooperativa. Els balls de Festa Major entre les bales de palla, cortines de canyissos tapant la maquinària (per uns dies l'any), els cafès, la sala del cine, el pagament de les contribucions. Tantes i tantes coses van viure aquells parets, que el temps va degradar tots els racons.

Ara s'obren un munt de possibilitats, sales polivalents per exposicions, xerrades, per les festes, un cafè-restaurant, i tot allò que la imaginació ens permeti fer. Està a les nostres mans.

NURI (Cal serafi)

1. Quants anys va ser vostè cafetera?

Un any, al 1968. Després del Fidel i abans de l'Antònia

2. Quina beguda era la més sol·licitada? Cafè

3. El vermut del diumenge en què consistia?

Escopinyes, patates, olives, anxoves i "almejes"

4. Hi havia molta clientela durant la setmana? Molta perquè a l'avellana hi havia molta gent

I el cap de setmana? També, perquè hi havia la tele

Quantes hores estava obert el cafè? De 19 a 1 del matí, i els caps de setmana s'obria entre les 10 i 11 del matí fins que la gent marxava.

5. Hi havia taules que eren ocupades per les mateixes persones?

Sí. Els homes i la gent gran

6. Quant valia un cafè? 4 pessetes

7. Podia viure amb el què guanyava del cafè? No. Ens donaven un tant però no.

ANTÒNIA CARÍCIA

1. Quants anys va ser vostè cafetera?

15 anys. Des del 1969

2. Quina beguda era la més sol·licitada?

Cafè i "volado". Era com una pilota de rugby. No pesava i es posava a dins del got amb aigua fresca. Més que res ho bevien les dones però era dolcet, refrescant i no duia alcohol.

3. El vermut del diumenge en què consistia?

Escopinyes, patates i olives

4. Hi havia molta clientela durant la setmana? Molta

I el cap de setmana? Moltíssima

Quantes hores estava obert el cafè?

Els festius de 12 a 4 de la matinada. Diaris de 17 a 1 de la nit

5. Hi havia taules que eren ocupades per les mateixes persones?

Sí. Els que jugaven a la taula rodona al "joc fort". La "marronga", la brisca, el cau...

6. Quant valia un cafè? 1 pesseta

7. Podia viure amb el què guanyava del cafè? No. Si cobràvem 25 duros al mes!

MERCÈ (Cal Patró)

1. Quants anys va ser vostè cafetera?

La primera etapa, que la portaven els Patrons, va ser entre les Àguedes i la Remei. I la segona que el portava que jo sola, entre les dues etapes del Josep Maria Pau

2. Quina beguda era la més sol·licitada?

Cervesa i cafè

3. El vermut del diumenge en què consistia?

Escopinyes, patates i olives

4. Hi havia molta clientela durant la setmana? No

I el cap de setmana? Sí

Quantes hores estava obert el cafè? Fins les 12h de la nit

5. La primera etapa, hi havia taules que eren ocupades per les mateixes persones? Sí

6. Quant valia un cafè? Un euro

7. Podia viure amb el què guanyava del cafè? No

ÀGUEDA

1. Quants anys va ser vostè cafetera?

1 any i mig. El 1984. Entre l'Antònia i la Remei

2. Quina beguda era la més sol·licitada?

Cafè i plim

3. El vermut del diumenge en què consistia?

Escopinyes, patates, calamars, patates, olives, gambes

4. Hi havia molta clientela durant la setmana? Sí, molta

I el cap de setmana? Encara més

Quantes hores estava obert el cafè? De 19h a 3 i 4 de la matinada, i si plovia s'obria a les 15

5. Hi havia taules que eren ocupades per les mateixes persones?

Sí. Els que jugaven a cartes i la gent gran

6. Quant valia un cafè? 24 i 25 pessetes

7. Podia viure amb el què guanyava del cafè? No, i ara menys

REMEI CID (Cal Sarroca)

1. Quants anys va ser vostè cafetera? Set anys, després de la Mercè Patró i abans de la Nati Xacó.

2. Quina beguda era la més sol·licitada?

Quinto

3. El vermut del diumenge en què consistia?

Patates braves, caragols, calamars, anxoves, sèpia a la planxa, olives i patates.

4. Hi havia molta clientela durant la setmana? No gaire, els dijous potser més perquè pujaven pel·lícules

I el cap de setmana? No gaire

Quantes hores estava obert el cafè? Entre setmana de 20 a 2 del matí, dissabtes a vegades fins les 7 del matí i diumenges de les 11 del matí a les 24

5. Hi havia taules que eren ocupades per les mateixes persones?

El Lluís Mero volia que li guardessin la mateixa taula i la mateixa cadira

6. Quant valia un cafè? 10 cèntims. Hi havia poques propines

7. Podia viure amb el què guanyava del cafè? No

"M'agradava que vinguessin els homes, però no malpenseu eh?"

MARIA DOLORS PROUS (Cala Serafina)

1. Quants anys va ser vostè cafetera?

Unes Festes Majors entre el 1993 i el 1994 entre la Mercè Patró i l'Encarna

2. Quina beguda era la més sol·licitada?

Cervesa

3. El vermut del diumenge en què consistia?

Escopinyes, patates, olives i la beguda

4. Hi havia molta clientela durant la setmana? Molta no, però es sortia bastant.

I el cap de setmana? Més sempre

Quantes hores estava obert el cafè? Fins les 12h de la nit

5. Hi havia taules que eren ocupades per les mateixes persones? No

6. Quant valia un cafè? 60 pessetes

7. Podia viure amb el què guanyava del cafè? No

Una víctima del deber. LA TRAGEDIA DE PRADELL

Era una nit d'hivern amb una boira molt espessa, diuen que a la Torre de Fontaubella havien sentit una avioneta però, no van veure res. Al matí següent, dos veïns de Pradell van anar a buscar llenya, el Joan Curbu i el Sebastià Sabaté. En percebre alguna cosa estranya, s'hi van apropar i van veure la destrossa d'una avioneta, en una trencadissa de pins, van baixar espantats a donar el part.

Els hi van dir que s'havien precipitat, que podia ser que fos viu i li haguessin pogut donar auxili. En aquella època era alcalde l'Andreu Amorós Mas i secretari el Josep Amorós "Sastre", els mestres del moment el Sr. Badia i la Sra Francisca. Els mestres van ser permissius per donar als nens i nenes llibertat per pujar a la Serrada i fer tard a classe.

Més tard van baixar a l'aviador i el van dipositar a l'ajuntament. El van vetllar tota la nit. Quan els militars, la família i una germana van vindre, li van comprar lloc al cementiri, li van fer un funeral religiós oficiat per Mossèn Josep Bertran de Montbrí, el van acompanyar envoltat en una bandera republicana.

Al lloc on va ser enterrat, al quadre de terra del cementiri, van gravar en ferro les inicials J.A.S. 1932, que encara es poden veure. L'aviador es deia José Aranda Sotomayor.

Després van baixar tota la ferralla de l'avió i la van amuntegar a la plaça de l'Església, al costat de cal Baltranet, fins que va vindre un camió a recollir-ho.

Records de les germanes Primitiva i Maria Vaqué Bru

Article publicat a la pag 12 de la LA VANGUARDIA, el dimecres 27 de gener de 1932.

El podeu consultar a: <http://hemeroteca.lavanguardia.es/preview/1932/01/27/pagina-12/33189083/pdf.html>

UNA VICTIMA DEL DEBER LA TRAGEDIA DE PRADELL

Los recientes y graves sucesos de estos últimos días no han permitido prestar gran atención al accidente de aviación que costó la vida al sargento piloto Aranda Sotomayor, apastado en las altas montañas del pueblo de Pradell (término municipal de Falset, provincia de Tarragona).

Al efectuar la incorporación a su nuevo destino en esta capital la segunda escuadrilla de caza, durante la travesía se halló envuelta por las gasas de la niebla, y los mencionados aparatos llegaron a verse cercados por círculos de esa leve espuma etérea que es vanda para sus ojos y puñal artero para sus vidas.

Unos pudieron escapar veloces elevándose a las alturas, buscando otros horizontes más acogedores. Aranda Sotomayor no pudo, y trató de tomar tierra en aquellos elevados y rocosos riscos de Pradell, de 800 a 1.000 metros sobre el nivel del mar. Pero el terreno también le fué hostil. Tierra y cielo se confundieron en contra suya y a más de cien kilómetros por hora, como aparato rápido de caza, buscó contacto con tierra. Primero arrastró un pino en su descenso, después arrancó otro, y de tumbó en tumbó el infeliz Sotomayor quedó abatido y roto entre los peñascales del pueblito tarraconense.

Y ni una alma hermana pudo velar su última noche sobre la tierra. Sus restos, desformados, envueltos entre planos deshechos y arrugados y cien trozos de motor, pasó la noche fría velando a su vez el sueño de los sencillos pobladores de Pradell, que allá abajo, en la hondonada, habían de ser los que luego velarian su sueño eterno.

Al día siguiente aquellas buenas gentes se dieron cuenta de la catástrofe ocurrida en la jurisdicción de su pueblo escondido, y piadosamente, humanamente, recogieron los restos del héroe anónimo y los depositaron en la Casa Consistorial de la villa. Y les dio guardia de honor el pueblo entero.

Al saberse en Barcelona la noticia, oficiales aviadores salieron rápidos hacia el lugar del accidente, para rendir el postrer tributo de respeto al infeliz compañero caído víctima de su deber.

Y al llegar el comandante Sandino, jefe de la escuadra, con un hermano del muerto, se dirigió al pueblo agradecido con la siguiente arenga, espontánea y vibrante que le salió del alma:

"Habitantes de Pradell: Os doy las gracias en nombre de la Aviación militar española por vuestro piadoso comportamiento y por esta guardia de honor que el pueblo entero ha prestado a nuestro hermano caído. Ahí le tenéis, es un soldado. Y digo un soldado porque todos los somos. Soldados de un ideal de paz y de amor.

Sencillo pueblo catalán: en nuestra tierra cayó la primera víctima que ha de jalar nuestro duro camino. La estela macabra y trágica que trazó desde su fundación la Aviación militar, hoy se nutre y ensancha con el nombre del bravo sargento Aranda Sotomayor de mi escuadra. Ahí tenéis al muerto: es un castellano, hermano nuestro. Somos vuestros hermanos y queremos serio, y sentimos orgullo en proclamarlo.

Y yo quiero sellar nuestro agradecimiento dando un fraternal abrazo a vuestro alcalde, para que os lleve a todos."

Un sollozo unánime y hondo se escapó de todos los pechos. Las buenas mujeres del pueblo sano y humilde de Pradell rompieron en llanto silencioso y sentido, y las mejillas de muchos hombres rudos se humedecieron de lágrimas.

Contestó uno del lugar: «Si hubiéramos podido, los brazos del pueblo entero hubieran servido de gigantesco y acogedor colchón para proteger la caída del mártir abatido y para arrebatar su víctima a la muerte. Pero ello no es humanamente posible. Ya que en vida nada pudimos hacer por él, aquí velaremos siempre sus restos, con amor y piedad. Y nunca faltaran las flores campesinas sobre su tumba.»

Aquellas sencillas gentes costearon una caja con espléndida corona, y una fosa perpetua con su huidastrada de hierro, para guardar los restos del pobre caído en su tierra.

No han querido cobrar ni un solo céntimo por nada. Ni por árduos rotos, ni por daños causados, ni por trabajos hechos, ni por gastos efectuados.

Hacemos público desde estas columnas el agradecimiento de la Aviación militar al noble pueblo catalán, hoy en este caso representado por la ejemplaridad de Pradell.

Pregó de Sant Miquel

Bona nit. D'entrada, que consti que és tot un honor per a mi fer de pregoner de la festa major de Sant Miquel, que avui començeu a Pradell de la Teixeta. Però deixeu-me dir-vos també que, com a espectador, sempre he trobat que els pregons de festa gairabé sempre acostumen a fallar o bé perquè som un solemne avorriment. O bé perquè es fan llargs a més no poder. Així que, avui, si alguna cosa tinc clara és que intentaré ser breu i, com a mínim, miraré de deixar-vos amb un somriure a la boca. A veure si me'n surto.

Les festes majors dels pobles han canviat molt. De cop i volta hi ha modes que s'instauren i que tots (o gairabé tots) els pobles imiten.

Per exemple, jo tinc la teoria que a les festes majors, algú va decidir un bon dia que calia un bon número còmic. I és per això –i no per cap altre cosa– que es van inventar els partits de futbol entre solters i casats. Ja sabeu en què consisteixen: quatre homes en panxa suen a ple sol mentre la resta del poble es fa un fart de riure a la seva costa. És això. No hi ha més. Tot i que els homes que juguen, de tant en tant, s'imaginin que són Leo Massi corrent per la banda. És un miratge.

De fet, en els partits de futbol de solters contra casats són on es veu clarament que no hi ha res com ser solter. Si ets solter i falles un gol, ningú et clava una bronca. Ningú. En canvi, si ets casat, la teva dona et fot crits i els teus fills acaben avergonyint-se de tu i t'acaben negant com Sant Tomàs: "no no, el meu pare no és aquell senyor gordo que fa d'extrem, si jo no el conec de res".

Això és com les matinades que, com ja sabeu, consisteixen en què cada dia a les 7 o a les 8 del matí n'hi ha que tiren petards per tot el poble o surt la banda o un grup de grallers a despertar a tothom. Que qualsevol amb dos dits de front es pregunta a la força: qui s'ho va inventar, això, el dimoni?

Perquè a veiam, de veritat, abans potser sí que tenia sentit. La gent anava al ball a les 11 i a les 4 ja havien retirat i ja eren al llit. Però ara no!!! Ara a les 8 del matí n'hi ha que encara no han anat a dormir perquè amb prou feines s'ha acabat la discoteca mòbil... Un altre invent del dimoni, això de la discoteca mòbil, per cert.

Però bé, el que deiem: antigament, és a dir, fa quatre dies, els balls començaven a quarts de 12 de la nit. Ara no. Ara, molts cops és la una i els músics encara estan sopant i arribarà el dia, i sinó al temps, que el ball començarà a la mateixa hora que les matinades. Això ho veurem naltros d'aquí a poc...

Els balls de Festa Major donen per molt. D'uns anys cap aquí, per exemple, als balls hi està apareixent una nova espècie, coneguda com "els-que-van-tot-l'any-a-balls-de-saló". Se'ls distingeix perquè només començar la gala surten a ballar (mudadíssims), fan uns passos estranyíssims que ningú no ha vist mai i, a sobre, i això és fonamental, s'els veu que compten mentre posen cara de concetrats.

Mentre la majoria del ball se'ls mira admirats, aquesta és la veritat, n'hi ha que se'ls miren desitjosos que ensopeguin, ni que sigui una miqueta. Passa a tot arreu...

Una altra cosa que sempre m'ha cridat l'atenció dels balls és per què sempre s'acaben tots amb l'himne a l'alegria del Miquel Ríos?. I la pregunta és: això és bo o és dolent?. Toquen la cançó perquè és bona o perquè provoca somnolència, com els medicaments?

Ara en sèrio, abans que Miguel Ríos composés l'Himne a l'alegria, com acabaven els balls de Festa Major? O es que no acabaven mai?

Podríem estar dies parlant dels Balls de Festa Major i d'altres plagues com, per exemple, això de la canço de l'estiu, un altre invent del dimoni. Afortunadament, abans la canço de l'estiu només la senties durant els mesos d'estiu als balls de festa Major.

Ara, en canvi, comences a sentir el "tema" molts mesos abans, el segueixes escoltant a tot hora a l'estiu, i un cop s'ha acabat l'estiu, encara sona.

La cosa va així. Tu sents una canço horrible al març i algú et diu: "aquesta serà la canço de l'estiu, perquè sona molt".

Arriba l'estiu i, efectivament, és la canço de l'estiu i sona però molt. I passa l'estiu i encara sona i acaba resultant que la canço de l'estiu és la canço de la primavera, l'estiu i la tardor.

I la pregunta és: passaria alguna cosa si la canço de l'estiu fos bona? No sé: es desequilibraria l'ecosistema i s'extingirien els elefants o els ornitorrincs?. No ho sé, pregunto. Georgie Dann se sumaria a la pobresa i hauriem de fer-li caritat?

La veritat: jo tinc la teoria que amb Georgie Dann vivim millor. "el negro no tiene", "la barbacoa" o "el dinosaurio" no se sentien abans del mes de juliol. Sonaven dos mesos, durant les festes majors, i punto. Ara, en canvi, no. Ara en canvi, el waka encara el ballarem per Nadal després de fer cagar el tió.

Qui m'havia de dir a mi que acabaria enyorant George Dann i la seva barbacoa.

Tot ha canviat massa. A les festes majors una altra moda que s'ha estés com la pólvora és això d'engalanar els carrers. Que la cosa també té misteris irresolubles. Per exemple, quan s'engalana un carrer, per què a tots els pobles els pega per recrear l'Egipte dels faraons?

De fet, jo tinc la teoria que les piràmides i tot el que coneixem de l'antic Egipte és un decorat que els faraons ja van fer-se construir fa 3 mil anys per engalanar els carrers amb motiu d'una Festa Major. L'únic que la festa d'aquell any tenia molt de pressupost, i tot el guarniment s'ha conservat força bé (no com ara, que fas una mòmia amb rotllo de paper de wáter).

I finalment, i ja acabo: hi ha un altre gran enigma de les festes majors: els pregons. I la pregunta és òbvia: cal fer un pregó per començar la festa major? Cal portar algú que ningú sap qui és i que la majoria de cops ni tant sols se sent el que diu? Segur que entre vostés n'hi ha que pensen que potser no caldria. Deixem-ho així. Gràcies, de tot cor, i bona Festa Major.

Toni Orensanz

JOSEP MARIA DURAN (Cal Pau)

1. Quants anys va ser vostè cafeter?

2. Quina beguda era la més sol·licitada?

Coca-cola

3. El vermut del diumenge en què consistia?

Escopinyes, patates i olives

4. Hi havia molta clientela durant la setmana? No

I el cap de setmana? Abans molta, la segona etapa no tant

Quantes hores estava obert el cafè? La primera etapa de 19h a 12h de la nit i els caps de setmana i de 17 a 1 de la matinada. Els caps de setmana també de 12 a 14 i obrir de nou a les 17

5. Hi havia taules que eren ocupades per les mateixes persones?

Sí. La gent gran

6. Quant valia un cafè? 100 pessetes la primera etapa i 1.10 euros la segona

7. Podia viure amb el què guanyava del cafè? No

Pradell està de Festa

Valgui Déu, quin bar més bonic que ha quedat a la vila! No hi falta de res. Des d'una barra espaiosa, fins un televisor modern, una cuina del tot equipada i un foc que ens manté el roig intens. Una sala grandiosa ubicada al segon pis de l'edifici on s'acull una exposició de la vinya –que ens omple de records i de tendresa– i ens fa recordar el passat com una penyora que arrela dins nostre i que viu quan tot torna a reparèixer. Només cal mirar el terra, per imaginar-nos per uns instants que som fitxes d'un tauler d'escacs que ens movem, cridem i articulem quan el nostre equip, el Barça, fa una bona gesta. Si l'enfrontament esdevé important, i hem de rebaixar la tensió, o si simplement ens volem alleugerir, només cal anar als serveis de tapa vermella, i de disseny aconseguit, i deixar fer, amb calma i sense pressa.

Per estar còmodes que més que el tou d'un sofà on reposar l'esquena i quasi adormir-se, mentre la pel·lícula del diumenge va avançant com també avança la tarda.

El record dels nostres vilatans i amics de Pradell serà sens dubte la rehabilitació del Bar del poble inaugurat amb il·lusió i nervis, per les autoritats escaients, la Sra. Alcaldessa Marta Amorós, i el seu productiu equip de govern l'octubre de 2010. Una inauguració amb sorpreses. M'explicaré, un cop fets els protocols, i expressades les paraules dels polítics, i d'haver menjat i begut en un gustós pisolabis, vam poder visionar un petit vídeo de Pradell, de la seva gent, dels carrers, de les festes, de la magnificència de la Cova del Rector; tot guiat pel Marc Cabré i la Cristina Sanvisens.

L'altre sorpresa que va fer engrandir la inauguració va ser el cant operístic tenor- soprano que va protagonitzar la directora de la Coral de Pradell i de Les Caramelles, la Sra. Carme i el seu acompanyant.

Em plau recordar que un poble sense un bar on fer les nostres tertúlies, seria un poble vehement silencià.

Xavier Vaqué Piñol

i MÉS ENRERE...

L'havien portat el vell Solana, Cal Mero i el Pompeio. I es diu que llavors havies de portar la cadira, el plat i la tassa... quina feinada!

També l'havien portat:

- El Manresà del 28 al 29
- El Massipó quan va esclatar la guerra al 36
- L'Amador que el pobre morí a la guerra
- El Josep Auví i la seva mare
- En Timoteu
- La Samora

I algú més que si ens voleu anomenar l'inclourem en la següent Aixada!

Sajolida

Nom científic: Satureja montana. En castellà Ajedrea
També coneguda amb el nom d'herba de les olives

ORIGEN

La Sajolida és originària de l'àrea mediterrània i és pròpia de la Península Ibèrica.

HÀBITAT

És una planta pròpia d'ambients calcaris i pedregosos, però també pot créixer en sòls argilosos en indrets més aviat secs i assolellats, ocupant des de la terra baixa fins a l'alta muntanya.

A Pradell la podem trobar a les Eres, Baumes, La Costa i al Pas, però no en gran quantitats
Floreix a mig estiu i a la tardor

PROPIETATS:

La infusió de la planta és tònica i actua, tan a nivell físic com psíquic, ja que és un estimulants intel·lectual, amb antiga reputació de planta afrodisíaca, també és antisèptica i digestiva i té virtuts carminatives (contra gasos intestinals).

UTILITATS:

És típic usar-la especialment per amanir les olives. Condimenta i aromatitza les llegums, verdures, combina molt bé amb les carns de corder i porc, així com els peixos a la brasa sencers, també es fa servir en guisats i per les amanides si és fresca, és un ingredient bàsic de les fines herbes i s'utilitza en escabetxos. Pel seu sabor intens pot emmascarar el sabor d'altres herbes i es recomana utilitzar-la en petites quantitats.

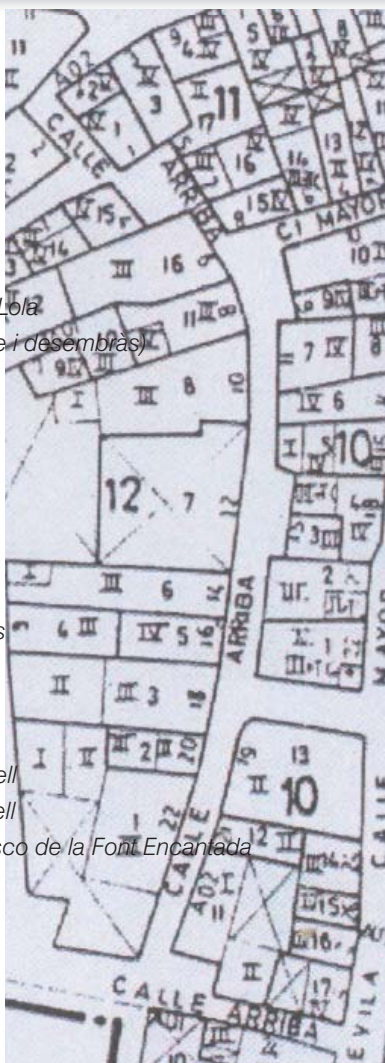
És una planta apreciada per les abelles per això es té en compte en apicultura.
S'utilitza molt en perfumeria i per fer locions pels cabell i calvícies incipients.

CONSERVACIÓ:

Les fulles fresques es conserven en bosses de plàstic o embolicades amb paper humit a la nevera o picades i ficades en pots petits al congelador. També es poden assecar abans de la seva floració, penjant-les en un lloc càlid, sec, fosc i ben ventilat, després es guarden en recipients hermètics coberts de la llum. Les fulles seques conserven el gust durant molt temps.

ELS NOSTRES CARRERS. El Carrer de Dalt

Núm casa	Noms antics	Noms actuals
	Cal Canana	Ca l'Ernesto
1	Cal Patxí	Cal Mecànic
3	Cal Porteta	Cal Porteta
5	Cal Rosset	Garatge Joanillo
7	Cal Farré Gros	Ca les Ascaso
9	Cal Biló (a)	de Cal Trilles
11	Cal Rabassó, Cal Perot (b)	Ca la Cèlia
13	Cal Vallet (enderrocat)	Garatge de Ca la Lola
15	Cal Ninà	Can Joan (garatge i desembras)
17	Ca la Marieta Flora, després Cal Guixé, després Cal Maset	Ca la Carla
	Ca la Pilar Sabaté	de Ca la Fiquènia
19	L'Ajuntament o Casa de la Vila (c)	Casa de la Vila
21	Corral de Cal Just (d)	El Corralet
23	Corral del Joan Quinto (e)	La Quixotada
25	Cal Pigall, després Cal Balaguer	Ca la Berta
2	Cal Rafel (f)	Cal Duran del Mas
4	Ca la Carícia	Ca la Pradellana
6	Cal Jana	Cal Biló
8	Ca la Gertrudis	Can Joan
10	Cal Pepo (g)	La plaça del Castell
12	Castell i presó de l'Antiga Baronia d'Escornalbou	La plaça del Castell
14	Cal Gervasi	Cisco Tions, o Cisco de la Font Encantada
16	Ca la Masa	Ca la Masa
18	Ca la Rogera (h)	Ca la Rogera
20	Ca la Maria Masa (i)	Ca l'Auvi
22	Cal Just	Cal Just
24	Cal Quico de l'Estanc	Cal Pipo (j)

- (a) Durant un temps hi havia una merceria. Actualment forma part de Cal Trilles.
- (b) Cal Rabassó (on antigament hi havia un fuster) i Cal Perot, es van unificar. Després es modificà per fer-hi la Caixa Rural, més tard Caja Madrid i finalment Caixa Tarragona, fins que tancà l'oficina l'abril de 2004
- (c) En els baixos hi havia el forn de pa de la Vila, l'estanc i l'escorador, i al pis hi havia el Col·legi de nenes. Durant la guerra als baixos hi van fer un estable on hi posaven cavalls. Durant uns anys l'Ajuntament es va traslladar a les Escoles de la Font, per tornar a l'edifici actual. Ara també hi ha el Consultori Mèdic i el Centre de Lectura Xavier Amorós
- (d) A l'antigor hi havia un forn de pa. Durant un temps hi va viure un pastor amb un petit ramat de bestiar.
- (e) Al corral hi havia un ramat de més de 100 cabres.
- (f) Als baixos hi havia un Molí de Guix
- (g) Cap Pepo, Castell i presó, avui tot enderrocat i convertit en una plaça, primer va ser un aparcament, actualment hi ha el parc infantil.
- (h) Al primer pis durant temps hi havia una merceria, i després una perruqueria.
- (i) Abans de la guerra civil 1936-39 hi havia una merceria i també hi venien roba.
- (j) Hi van fer col·legi. També hi va viure el mestre.

Activitats

L'associació d'excursionisme ...

Quasi que no ens ho podíem creure quan TOTS vam fer el cim. Aquell cap de setmana d'Octubre tota una sèrie d'entrebancs van fer que fins les 12 de la nit del dissabte no ens trobéssim tots en aquell alberg entre Ribes de Freser i Queralbs. Les previsions meteorològiques no eren gaire esperançadores: pluja, fred, primeres nevades de la temporada. Mal dormits a les 7 ja érem de peu i a mig matí assolíem els 2913 en diferents moments i en diferents grups que s'havien anat formant durant l'ascens. Però tots vam tocar aquella creu aixecant la senyera. La baixada per Núria ens obligà a fer una parada de descans allà i visitar el misteriós santuari apartat de carreteres per l'accés humà. L'arribada al punt de sortida ens ompli a tots de satisfacció, sobretot perquè les previsions de mal temps no s'havien complert i tots estàvem sans i estalvis..Només cal que mireu la fotografia i engrescar-vos per la propera!!!

...i el 29 de maig

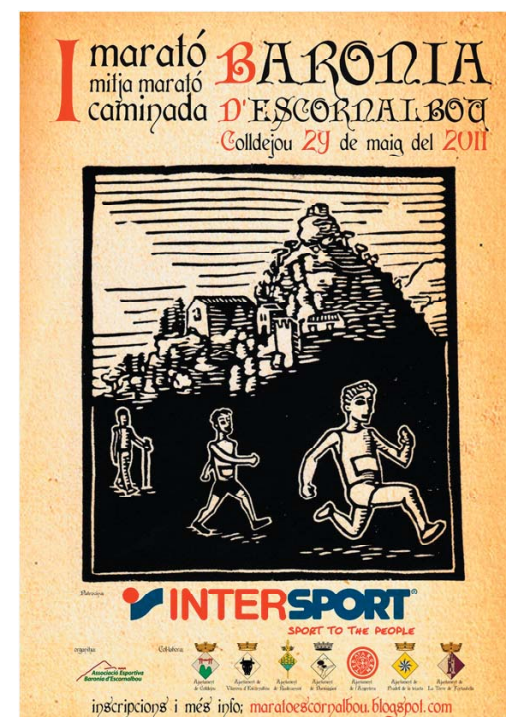
La BARONIA D'ESCORNALBOU és una antiga entitat formada per 7 pobles, l'Argentera, Coldejou, Duesaigües, La Torre de Fontaubella, Pradell de la Teixeta, Riudecanyes i Vilanova d'Escornalbou. A més encara queden llocs com l'Arbocet, La Trilla, Mas Munte, Mas Damià i Mas de la Palomera que també havien tingut la seva importància.

Nosaltres, l'Associació Esportiva Baronia d'Escornalbou, hem volgut crear un esdeveniment esportiu que ajunti els pobles a través dels seus antics camins de comunicació.

La competició té tres vessants:

- MARATÓ
- MITJA MARATÓ
- CAMINADA

Us convidem a entrar a la pàgina web i apuntar-vos a la que més us plagui. Totes tres es faran el mateix dia amb sortida i arribada de COLLDEJOU.

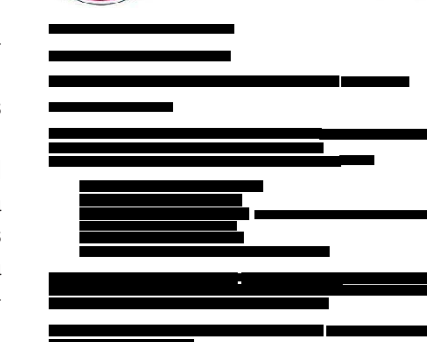
<http://www.maratoescornalbou.blogspot.com/>

L'associació de joves...

L'Associació de Joves de Pradell està organitzant unes sessions de Balls de Saló per aprendre, qui sap, per passar-s'ho bé, segur.

Els professors són els polifacètics Aleix Cort i Cori Pedrola. D'ells en podríem dir moltes coses per ensabonar-los però, això és tant fàcil com buscar el seu currículum per la xarxa. La millor carta de presentació és que ells mateixos ja van vindre a fer-nos classes fa aproximadament setze anys, més o menys. També a través de l'associació de joves.

I, el record ens fa somriure, erem petits. Apa, anima't !!!!!

Arb la col·laboració de:
 Conseller de Cultura
 Conseller de Benestar Social i Família
 Direcció General de Joventut

L'associació de festes...

El passat 6 de desembre, a Pradell vam avançar-nos a TV3 i vam celebrar la nostra particular Marató. Aquesta edició dedicada a les lesions medul·lars i cerebrals adquirides, va aconseguir que la nostra aportació fos de 360 euros. Aquest any no varem tenir ni joc ni berenar, però amb la companyia i la pel·lícula ja vam fer. Moltes gràcies a tots i a totes.

Regeneració i transplants d'òrgans i teixits, aquest serà el lema de la 20ena edició de la Marató de TV3, que la televisió pública organitzarà el 18 de desembre de 2011. Nosaltres segurament ens avançarem a aquesta data, però ja us informarem més endavant.

Planta 4a és una pel·lícula de l'Antonio Mercero dirigida l'any 2003.

És l'adaptació de l'obra de teatre "Los pelones" de l'Albert Espinosa, que va viure la malaltia durant l'adolescència i que va col·laborar en l'escriptura del guió cinematogràfic.

En aquests moments l'Albert signa els guions i la idea original dels "Polseres Vermelles" a TV3.

En peu de guerra contra les bosses de plàstic!!!!

El plàstic, com a material, es remunta als anys 40 del segle passat. La bossa de plàstic, la del supermercat, coneguda com de samarreta, va proliferar com un element quotidià més tres dècades després. Te les regalen, carregues fins a nou quilos de compra en sis grams de bossa i després les rebutges.

Es diu que en la fabricació de cada bossa s'emeten uns quatre grams de CO2, i el total d'elles produeix el 0,1% de l'emissió nacional. A més, tan sols el 10% acaba en els contenidors grans per al seu reciclatge; la resta acaben en abocadors o incineradores, i com sigui que estan fetes de polietilè, un termoplàstic que s'obté del petroli, amb el pas del temps es descomponen (s'estima que aquest procés dura més de 150 anys) deixant residus tòxics que es filtren a través del sòl, amb un efecte en la vida silvestre catastròfic, i també arriben al mar, a través de desguassos i canonades, on són ingerides pels animals marins, que les confonen per menjar, produint la seva mort per asfíxia. A més es generen fins i tot problemes en les nostres infraestructures, com per exemple, bloquejos en claveguerams, que poden provocar inundacions.

Segons estableix el Pla Nacional Integrat de Residus, el consum de bosses de plàstic d'un sol ús s'ha d'haver reduït en un 50% per al 2010, data a partir de la qual hauran de ser prohibides

progressivament i substituïdes per solucions alternatives, com ara l'ús de bosses de tela, cistells, carrets i bosses biodegradables que són reciclables, reutilitzables i al final de la seva vida útil es poden usar com bosses d'escombraries compostable. No obstant això, no deixa de ser un pla, i no una norma d'estricta compliment.

Ara bé, també hi ha qui manté, que aquesta campanya que es duu a terme en contra de l'ús de les bosses de plàstic es fonamenta en enganys, atès que:

- Les bosses són 100% reciclables, i exposades a la intempèrie es descomposen en uns mesos. A més, amb l'ajut dels nous additius, es pot programar la seva descomposició entre 6 setmanes i 6 mesos.
- Les grans superfícies s'estalviaran milions d'euros si ens deixen de donar bosses. A més, ens vendran unes bosses alternatives, difícils de reciclar, fabricades a l'Extrem Orient, que els proporcionaran encara més beneficis.
- Donat que són moltes les empreses nacionals que es dediquen a la fabricació de plàstic, el fet de prescindir d'aquest material implicarà la destrucció de molts llocs de treball
- El plàstic és un subproducte del petroli, i si no s'usa es converteix en un residu de la refinaria.
- Juntament amb el paper, el plàstic és la matèria més fàcil de reciclar i més reciclada i en el seu procés és genera menys CO2.

En qualsevol cas, ja us hem parlat de les tres R: Reutilitzar les bosses tants cops com sigui possible, Reciclar-les al contenidor groc i Reduir-ne el consum.

En aquest sector, la xarxa està plena d'enginyers! Podem aprendre a doblegar-les per minimitzar l'espai (http://manualidades.facilissimo.com/blogs/mas-manualidades/como-doblar-las-bolsas-de-plastico_554187.html), a fer-hi flors (http://grupos.emagister.com/video/flores_con_bolsas_de_plastico/1009-359903), a teixir-les (http://manualidades.facilissimo.com/foros/costura/manualidades-con-bolsas-de-plastico_387695.html), i a fusionar-les (<http://www.lasmanualidades.com/2010/02/19/como-fusionar-bolsas-de-plastico/>)

I com sempre, algunes imatges i il·lustratives de totes les possibilitats que ofereixen!

Recicla

El carrer de Dalt és, de ben segur, el més llarg del poble. Comença al carrer de la Font i acaba al carrer Soldevila. També s'hi pot accedir per més indrets, pel carrer Major, pels Vellets, per la costereta de l'Ajuntament.

Enmig hi trobem dues places: la del Castell (on hi ha el parc infantil) i la dels Vellets. La plaça del Castell, era fins fa poc una plaça que s'utilitzava d'aparcament, ara s'ha convertit en un lloc d'esbarjo dels més menuts i de reunió de la gent gran i, des d'on millor es poden dividir els horts i les dues carreteres amb què el poble es comunica a l'exterior. Aquesta plaça es va formar a partir d'un antic solar a mitja alçada que era del poble i l'enderrocament de la casa de cal Pepu.

La plaça dels Vellets és una de les més boniques del poble i, a diferència de la plaça més important del poble com és la plaça de l'Església, en aquesta hi ha un contacte directe amb el nostre entorn, com són les muntanyes, els trossos, el barranc, els camins, en definitiva on podem gaudir de les millors vistes del paisatge del nostre terme. Permanentment ha estat el nostre millor observatori del temps i dels bons i dolents successos, com són focs, pluges, nevades i, com el seu nom indica, un indret on sempre s'han reunit els vellets del poble. En aquesta plaça, que abans era un lloc de pas cap al carrer dels Vellets, hi va haver un corral de cabres del Joan Quinto i la Guadalupe i, a l'igual que a cal Jeiet, a l'arribar el remat de pasturar, la gent del poble anava a buscar la llet. Ara hi ha una casa propietat de les Roses (La Quixotada).

Moltes de les cases del carrer de Dalt, tenen accés o obertures al carrer Major o al carrer dels Vellets, això explica la grandària o profunditat d'aquestes.

Com ha passat en la majoria de les cases del poble amb l'arribada dels cotxes, els cellers, estables o entrades s'han anat substituint per garatges i això a fet que, moltes de les grans portalades algunes tan valorades com les d'arc de mig punt, s'hagin reemplaçat per altres més petites. Per sort, no totes s'han transformat i en tot el poble encara en queden força: tres o quatre les podem veure en el recorregut pel carrer de Dalt.

Un altre element que ha canviat la fesomia dels nostres carrers és la substitució de les antigues i espectaculars barbacanes decorades, de les tortugades ceràmiques (presentes encara en dues cases d'aquest carrer).

En aquest carrer està ubicada la Casa de la Vila, el Consultori Municipal i el centre de Lectura Xavier Amorós.

Caminen entre nosaltres

Necessito parlar d'assassins, sàdics i psicòpates perillosos. Necessito remoure merda i destapar forats obscurs dins la història de Pradell. Punts que la hipocresia ha tapat.

Tota la mala llet que gasto en aquest relat, ve donada per un fet que per desgràcia es repeteix de tant en tant en aquest poble: el maltractament d'animals. Fa pocs dies, s'ha trobat una gossa malalta i cega dins d'un dels contenidors de la brossa. Qui ha estat l'imbècil que ho ha fet? Jo no ho se, però hi ha qui encara s'entesta a dir: "segurament haurà estat algú de fora". Però, i si caminen entre nosaltres? I si tenen nom?...si, com aquells tres o quatre caminants que un estiu d'ara fa uns 25-28 anys van imposar justícia a un gos tot arrossegant-lo amb cotxe des de la plaça de l'església a la guixera fins a la mort (i una mica més) de la pobra bèstia i penjant-lo (no fan falta més detalls, crec). Tot aquest ritual es va dur a terme davant la mirada d'algun que altre veí narcotitzat per l'exaltació, adolescents sedents de sang, nenes i nens pre-sàdics, el mutis d'un ajuntament cobard al permetre una aberració d'aquell calibre i el meu plor d'impotència, ja que comptava amb set o vuit anys i res podia fer davant d'aquell grup de gent embogida i cegada per la seva pròpia falta de consciència...també el silenci, el maleït silenci. Aquella massa estúpida té nom i circula gairebé tota entre nosaltres, el gos: culpable d'haver estat abandonat. Veredict: Tortura fins a la mort. Ús vaig arribar a odiar tant...

També, humans de la meua quinta, alguns de més grans, uns d'aquí, uns d'allà, tots respectats, tots cristians, tots bons nens, tots ben educats, tots sàdics, tots malalts... Eren capaços de torturar des de capgrossos i sargantanes, a destripar de viu en viu gats i conills, i a més a més passar-s'ho bé. Quins nens i nenes més monos, no? Encara són políticament correctes, tenen nom, circulen entre nosaltres i alguns són pares. Ensenyaran també als seus fills l'art de la tortura?

També hi ha qui tira botifarres amb estrignina per aquí i per allà, el qui posa verí per ratolins a casa, al tros, al mas... i acaba matant gats, gossos, serps, àguiles, raboses i tota mena d'animals.

També hi ha qui s'adona que el gos que té no és bo per anar a caçar i el liquida a sang freda i el tira en un esbarzeral.

Hi ha qui té tota la vida el gos lligat a una estaca, dins d'un garatge, un sòtan, una caseta o qui llança els cadells recent nascuts a la brossa, qui abandona el gos en un altre poble o deixa el gat a la seva sort enmig del bosc... i així, tota la llarga llista de malparits i malparidets anys lluny de ser conscients i que caminen entre nosaltres, tenen nom i son veïns de Pradell de la Teixeta.

Josep Maria Durán Sánchez (Pau)

AGENDA CULTURAL

Les exposicions es poden visitar tots els dies festius i caps de setmana de 18 a 20 hores i hores a convenir.
Lloc: Casa de Cultura (edifici del cafè), Plaça de Sant Isidre núm. 5, 1r pis.

EXPOSICIONS

Des del diumenge 10 d'abril a l'1 de maig

Fotografies de nens i nenes d'Etiòpia

La fotògrafa Dolors Ayxendri ens ofereix el resultat visual de la seva estada a Etiòpia. Una mirada viscuda i sincera a l'univers d'aquest món tan llunyà i tan proper alhora.

Etiòpia, mirades, plors i somriures

Ceràmiques del Baix Camp

"Des de fa molts anys, molts, cada dimecres ens trobem al taller de la Neus i la Maite. Ens trobem per fer fang, amassar, pastar, estirar, tornejat.... Però és molt més que això: Compartir el temps i el te, comentar la jugada, arreglar el món .... Esmaltar i enfornar, i a veure què surt. Aquí hi ha una mostra del que hem anat fent."
Per Antònia, Coia i Lilian

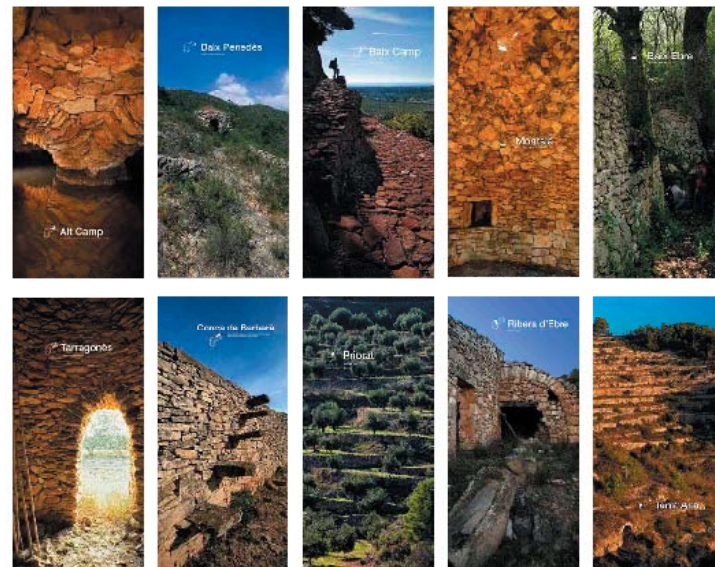
Ceramistes: Lilian Cabistañ Dubrule, Antònia Gasull Mestres i Coia Ferrater Cubells

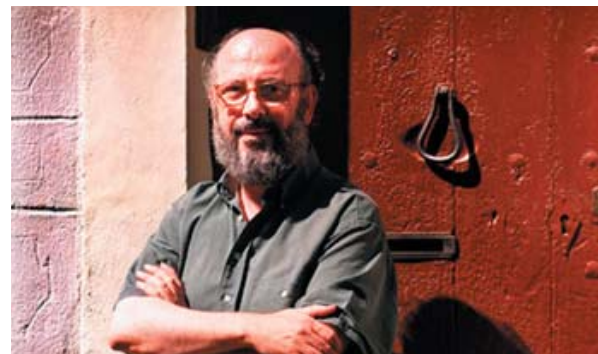
Des del 20 d'abril fins després de festes

Pedra Seca al Camp de Tarragona i Terres de l'Ebre

"... la pedra seca ha generat i modelat un dels paisatges més freqüents de tota la Mediterrània. La seva utilització ens parla dels coneixements i habilitat dels nostres avantpassats que, amb una gran limitació de recursos, habilitaven les nostres contrades per a l'agricultura, la ramaderia i la silvicultura."

Des del 20 de juny al 3 de juliol

L'univers creatiu de Jesús Moncada

Jesús Moncada (Mequinensa, Baix Cinca, 1941 - Barcelona, 2005) narrador i traductor. En la seva obra recrea, a cavall entre el realisme i la fantasia, el passat mític de l'antiga població de Mequinensa -ara soterrada sota les aigües del riu Ebre-.

Autor dels llibres de contes, Històries de la mà esquerra (1981), El Cafè de la Granota (1985) i Calaveres atònites (1999) i de les novel·les, Camí de sirga (1988), La galeria de les estàtues (1992) i Estremida memòria (1997). Entre els guardons que ha merescut la seva obra hi ha el premi Joan Crexells, el premi Nacional de la Crítica, el premi Ciutat de Barcelona, el de la Crítica Serra d'Or. Va ser distingit amb el Premi dels Escriptors Catalans a la qualitat del conjunt de la seva obra (2001) i la Creu de Sant Jordi (2001). Les seves obres han estat traduïdes a una dotzena de llengües. El mateix autor va traduir un nombre considerable d'obres del castellà, del francès i de l'anglès.
Fou soci de l'Associació d'Escriptors en Llengua Catalana.

ALTRES

Xerrada sobre transgènics

Divendres 8 d'abril a les 8 del vespre.
A càrrec de la Tània Socias

Curset de maquillatge

Divendres 22 d'abril de 10 a 12 al Centre de Lectura, a càrrec de la Irene Vaqué

Sant Jordi 23 d'abril

Llibres i roses
a la plaça de l'Església

Diumenge 24 a 2/4 7 h

Caramelles. Plaça de l'Església.

Cinema

(dia a concretar)

Ben aviat....

2n FESTIVAL EVA (en veu alta)
1,2 i 3 de juliol

Diari d'una forastera

Quan intento aprofundir sobre quines vivències he anat acumulant de Pradell en aquests darrers anys des d'un punt de vista de forastera m'adono que sento el poble com un microcosmos. Què vull dir amb aquest apel·latiu? Que alguns dels temes universals que et trobes al llarg de la vida en les teves relacions personals, en les teves lectures i pel·lícules, aquí els he viscut molt intensament. A vegades he notat la vida amb tota la seva força o fins i tot cruesa, però això que potser al principi et deixa fora de combat després t'afavoreix i et fa créixer.

Aquest mateix ímpetu sorgirà del nou cafè. Serà el nostre espai de comunicació i convivència i ben segur que entre tots l'omplirem d'aquesta vida i d'aquesta força.

Per començar a establir paral·lelismes no puc deixar de pensar en una relació amb les sèries de televisió de molts països on un dels espais claus per iniciar trames, integrar seqüències, desenvolupar temes, presentar nous personatges .... i, en definitiva, acostar-nos uns als altres és un cafè. Ben segur que tots tenim en aquest moment una escena al cap o estem visionant interiorment un fotograma concret de multitud de telenovel·les on el realisme del dia a dia es representa a partir d'un bar o restaurant.

Tant de bo que el nostre cafè arribi a ser la suma de moltes situacions televisives, literàries, cinematogràfiques o d'altres cafès... que formen part de la nostra història personal. Quantes vegades el cafè ha estat el protagonista silenciós que ha vist com prendre qualsevol beguda havia estat l'excusa per comunicar-te des de totes les possibles vessants tant positives com negatives; o que era un lloc de trobada habitual; o la teva taula per llegir el diari o consultar l'ordinador; o els moments col·lectius de partits de futbol, celebracions, emocions, tertúlies...; vermutos, berenars, entrepans, menjars lúdics o de treball... i també, per què no, un racó de solitud. El bar arriba a convertir-se en calor humana, en sensació d'acolliment o un parèntesi de conversa on fins i tot la persona que el porta arriba a conèixer no només les preferències concretes sinó aspectes desconeguts dels seus clients i on es practica l'exercici de parlar i el encara més difícil d'escoltar.

Lourdes Piñero

Els cantaires de Pradell

Els cantaires de Pradell vam anar a l'Auditori de VilaSeca, a fer els cors de la sarsuela "Luisa Fernanda". El paper protagonista l'interpretava la nostra directora la MCarme Duran. Ens van posar a primera fila.....Quina vergonya!!!!

Tallers

De maquetes.
Reproduint la nostra església

De restauració.
Recuperant i catalogant mobiliari antic

